

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ:
КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

I. Цикл загальної підготовки.

1.3. Дисципліни мовної підготовки

1.3а. Нормативні навчальні дисципліни

ВИКЛАДАЧ:

Наталія Юріївна Ясакова, доктор філологічних наук, доцент

E-mail: n.yasakova@ukma.edu.ua

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 2 кредити ECTS

Заняття в аудиторії: 18 год.

Самостійна робота слухачів курсу: 42 год.

Форма підсумкового оцінювання: залік.

АНОТАЦІЯ

Курс подає відомості про особливості мовної організації наукових текстів різних жанрів і формує потрібну сучасному науковцеві комунікативну компетенцію. Уміння висловлюватись точно, лаконічно, відповідно до мовних норм і норм академічної доброчесності формується у процесі мовного аналізу наукових текстів різної тематики та жанрової належності, завдяки редагуванню текстів з власної або спорідненої галузей у групах, а також під час написання та редагування власної наукової статті. Презентація результатів наукового дослідження на підсумковій науковій конференції формує навички спілкування з аудиторією, відповіді на питання та критичні зауваження.

МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета курсу – сформувати вміння створювати наукові тексти з якнайбільшою комунікативною доцільністю відповідно до норм української літературної мови та презентувати результати наукового дослідження в усній та письмовій формах; розвинути комунікативні навички, потрібні для дослідницької діяльності, зокрема точного формулювання тез, питань і відповідей під час наукової дискусії, коректного висловлення критики, обґрунтування власної позиції.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
Дотримуватися мовних норм і вимог наукового стилю української мови. Вирізняти особливості мовної організації наукових текстів різних жанрів.	Індивідуальне і групове редагування вдалих і невдалих зразків письма. Індивідуальне завдання 1,2: рукопис	Поточний контроль шляхом колегіального оцінювання (peer-assessment).
Уживати мовні одиниці з якнайбільшою комунікативною доцільністю.	Презентація дослідження. Індивідуальне завдання 1,2,3: рукопис	Поточний контроль.
Обговорювати наукові теми у різних комунікативних ситуаціях, переконливо обстоювати свою позицію	Презентація дослідження на підсумковій науковій конференції.	Підсумковий контроль.
Дотримуватися принципів академічної доброчесності і високої академічної культури.	Підготовка власного тексту відповідно до вимог. Індивідуальне завдання 1,2,3: рукопис	Поточний контроль.

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

Курс поглиблює знання про мовні норми, науковий стиль, особливості мовної організації наукових текстів різних жанрів, охоплює складні питання українського слово- і формовживання, творення й уживання синтаксичних конструкцій та пунктуації.

Він має практичне спрямування, тому теоретичні відомості про мовну структуру, функції її одиниць подаватимуться лише в разі потреби. Окрему увагу буде приділено особливостям представлення результатів наукового дослідження.

Мовне оформлення наукового тексту є одним із важливих чинників якісного представлення результатів наукових досліджень. Недостатня комунікативна компетентність, нехтування роботою зі словом призводять до зниження наукового рівня дослідження загалом. Домінування в міжнародному науковому просторі англійської мови, істотний вплив російської спричиняють низьку мовну культуру багатьох наукових праць.

Вироблення навичок якісного наукового письма можливе лише за умови знання норм літературної мови. Водночас важливою є настанова на точність, логічність, простоту, стислість і виразність мовлення.

Тематичний план

№ з/п	Теми занять	Кількість годин
Практичне 1.	Науковий стиль, його жанри Значення, складники та сучасні проблеми культури наукової мови. Особливості наукового стилю, його підстилі та жанрові різновиди. Сучасні вимоги до змісту й структури наукової статті. Структура дисертації. Етапи роботи над текстом. <i>Практичний аналіз структури наукових статей, редагування їхніх назв та назв розділів.</i>	2 год.
Практичне 2.	Комунікативна повноцінність наукових текстів Словесна надлишковість і поняття наукового жаргону. Добір мовних засобів у написанні вступної частини дослідження. Актуальність дослідження. Аналіз досліджень, у яких започатковано розв'язання досліджуваної проблеми. Способи передавання чужого мовлення, оформлення цитат. Формулювання мети, завдань. <i>Мовний аналіз і редагування вступних частин наукових статей з власної чи споріднених галузей у групах. Презентація результатів аналізу та редагування.</i>	2 год.
Практичне 3.	Лексична нормативність наукового тексту Міжмовна омонімія. Тавтологія, синонімія в науковому тексті. Уживання іншомовної лексики. Інтернаціоналізми. Уживання та правопис новітніх запозичень. <i>Завдання на правильне вживання лексики, зокрема загальнонаукової термінології.</i> <i>Редагування власних рукописів наукових текстів у парах, обговорення типових помилок.</i> Індивідуальне завдання 1: <i>рукопис частини наукової статті з теми дослідження, що містить вступ, аналіз публікацій, на які спирається автор, формулювання мети, завдань дослідження, список використаних джерел.</i>	2 год.

Практичне 4.	<p>Огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису». Морфологічна нормативність наукового тексту</p> <p>Утворення та вживання іменників жіночого роду – назв осіб за професією, посадою, званням. Рід незмінюваних іменників і складноскорочених слів. Закінчення іменників у давальному відмінку. Закінчення іменників чоловічого роду другої відміни в родовому відмінку однини. Прийменники <i>до</i> і <i>по</i>.</p> <p><i>Завдання для засвоєння основних змін у новій редакції «Українського правопису»</i></p> <p><i>Завдання на правильне відмінювання і словотвір іменників. Завдання на правильне вживання прийменників.</i></p>	2 год.
Практичне 5-6	<p>Правильна побудова та пунктуаційне оформлення речень</p> <p>Синтаксичні синоніми. Координація підмета і присудка. Уникнення в науковому тексті невласливих українській мові синтаксичних конструкцій. Речення з однорідними членами, вставними і вставленими словами та конструкціями, дієприкметниковими та дієприслівниковими зворотами. Розділові знаки в простому реченні. Складнопідрядні речення як найпоширеніший тип складних структур в науковому тексті. Розділові знаки в складному реченні.</p> <p><i>Завдання на постановку розділових знаків, створення речень різної структури.</i></p> <p><i>Редагування власних рукописів наукових текстів у парах, обговорення типових помилок.</i></p> <p>Індивідуальне завдання 2: <i>рукопис частини наукової статті, де викладено основний матеріал дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.</i></p>	4 год.
Практичне 7.	<p>Представлення результатів наукової діяльності</p> <p>Побудова наукової доповіді, виступу. Представлення результатів наукової діяльності на конференції. Наукова полеміка. Захист кандидатської дисертації. Підготовка промови, відповідей на зауваження опонентів.</p> <p>Індивідуальне завдання 3: <i>рукопис усієї статті зі сформульованими висновками і перспективами подальших досліджень</i></p>	2 год.
Практичне 8.	<p>Підсумкова наукова конференція</p> <p>Презентація власного наукового дослідження. Захист його положень у дискусії з членами групи. Участь в обговоренні наукових досліджень. Аналіз своїх помилок під час презентації та захисту дослідження.</p>	4 год.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Робота на практичному занятті	5	2	10
Індивідуальне письмове завдання	3	20	60
Презентація дослідницької роботи на підсумковій науковій конференції	1	25	25
Участь в обговоренні доповідей	1	5	5
Разом:			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності студента за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Презентація дослідницької роботи на підсумковій науковій конференції	21-25	Презентацію дослідницької роботи підготовлено і виголошено вчасно. Доповідь структурована, логічна, містить елементи проблемного підходу. Доповідач демонструє володіння матеріалом, нормами української літературної мови, комунікативними компетенціями, потрібними для ефективної взаємодії з аудиторією, захисту положень наукової роботи та обговорення досліджень колег.
	15-20	Доповідь підготовлено і виголошено вчасно, але без дотримання тих чи тих вимог, викладених вище.
	1-14	Доповідь підготовлено із запізненням та/або містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
Участь в обговоренні доповідей	4-5	Аспірант ставить змістовні запитання, висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії.
	1-3	Аспірант ставить запитання, але не висловлює аргументованих зауважень та/або не бере участі у дискусії.

Індивідуальне письмове завдання	20	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє розуміння сучасних вимог до змісту й структури наукової статті, знання норм української літературної мови, способів передавання чужого мовлення, оформлення цитат; виклад є логічним, точним. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	20-39	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє достатню обізнаність із сучасними вимогами до змісту й структури наукової статті, способів передавання чужого мовлення, оформлення цитат, однак у тексті порушено деякі норми української літературної мови, є стилістичні вади, зокрема багатослів'я.
	1-19	Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак у роботі не дотримано всіх вимог до змісту й структури наукової статті, є значна кількість мовних помилок різного характеру, бракує логічності викладу.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або містить плагіат.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	Відмінно	Зараховано	A (відмінно)
81 – 90	Добре		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70			Задовільно
60 – 65	E (достатньо)		
30 – 59	Незадовільно	Не зараховано	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 29			F (неприйнятно – з обов'язковим повторним курсом)

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до екзамену) складає 30 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 29 балів) студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» студент має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії студент може обрати повторне вивчення дисципліни.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про Академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року) https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/6-systema-zabezpechennia-iaкости-osvitnoi-diialnosti-ta-iaкости-vyshchoi-osvity/71-normatyvni-dokumenty

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо / Б. Антоненко-Давидович. – К. : Укр. книга, 1997. – 336 с. <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>
2. Вирган І.О., Російсько-український словник сталих виразів / І. О. Вирган, М. М. Пилинська – Х.: Прапор, 2000. – 864 с.
3. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення / К. Городенська. – К., 2019. – 207 с.
4. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності (стилістика і культура мови) / С. Я. Єрмоленко. – К. : Довіра, 1999. – 431 с.
5. Зінсер В. Текст-пекс-шмекс. Магія переконливих текстів / пер. з англ. Д. Кожедуб. – К.: Наш формат, 2018. – 288 с.
6. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови : [навч. посібн.] / А. О. Капелюшний. – Львів : ПАЮ, 2007. – 400 с.
7. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне «Я» / С. Караванський. – К. : Академія, 2001. – 237 с.
8. Культура мови на щодень / [Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко та ін.]; за ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Довіра, 2000. – 169 с.
9. Непійвода Н. Ф. Сам собі редактор: [порадник з української мови] / Н. Ф. Непійвода. – К: Українська книга, 1998. – 240 с.
10. Розмовляймо українською: мовознавчі етюди / І. Вихованець. — К. : Університет. вид-во «Пульсари», 2012. — 158 с.
11. Семенов О. М. Культура наукової української мови: [навч. посіб.] / О. М. Семенов. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 216 с.
12. Сербенська О. Екологія українського слова: [практичний словник-довідник] / О. Сербенська, М. Білоус. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 68 с.
13. Український правопис / НАН України; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. – К.: Наукова думка, 2019. – 392 с.
14. Чак Є. Складні випадки правопису та слововживання / Є. Чак. – К. : А.С.К., 1998. – 272 с.

Рекомендовані електронні ресурси

<http://kulturamovy.univ.kiev.ua>
<http://www.mova.info/Page.aspx?l1=202>
<http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/a>
<https://ukr-mova.in.ua>

*Затверджено на засіданні кафедри української мови НаУКМА
29 серпня 2019 р. (протокол № 1)*